

Tue 17.03.2013

Vi lager historie, klar, ferdig, gå!

Den største FN konferansen om vold mot kvinner er over. Kanskje vil det skrives om denne begivenheten i fremtidens historiebøker. Med delegasjoner fra alle verdens hjørner og over 6000 registrerte representanter fra sivilsamfunn var det god grunn til å være optimistisk. Samtidig visste vi at konservative krefter stadig truer fremgangen mot målet om å eliminere vold mot kvinner og jenter. Spørsmålet om årets kvinnekommisjonsmøte kom til å ende i en slutterklæring hang i luften da jeg satte meg på flyet til New York.

Av Lone Alice Johansen, Krisesentersekretariatet
Publisert: www.fokuskvinner.no

Jeg ankommer New York på lørdag 2. mars. Det blåser kaldt i det jeg går ut av Newark Liberty Airport. Om to dager starter to spennende uker med møtet i FNs kvinnekommisjon (CSW) der FNs medlemsland jobber for enighet om politikk og tiltak som kan bidra til å få slutt på vold mot kvinner. Det er her kvinner og frigjøring ble satt på agendaen for mange år siden, første gang i 1947. Siden den tid har CSW vært en viktig arena for diskusjon rundt progresjon vedrørende likestilling og kvinnespørsmål.

De første dagene ble den den offisielle norske delegasjonen ledet av statsråd Inga Marte Thorkildsen, før statssekretær Arvinn Gadgil fra Utenriksdepartementet tok over. I forkant av kvinnekommisjonsmøtet arrangerte FOKUS Kontaktkonferansen - møtestedet for sivilsamfunn og offentlige myndigheter. Der ble nye strategier mot en fremtid uten vold mot kvinner diskutert, og sivilsamfunn leverte et samlet dokument med innspill til den norske delegasjonen.

Hvordan kan CSW påvirke kvinners situasjon der ute i den store verden? Hva har det påvirket? Hvilken betydning har det for vår fremtid? Klarer kommisjonsmøtet å skape et samfunn uten vold mot kvinner?

CSW fikk en pangstart gjennom den offisielle åpningsseremonien i General Assembly Hall ved FNs hovedkvarter. FNs målsetning med CSW er klinkende klar. «Vi skal bevege oss fremover, det å forebygge for å få slutt på vold mot kvinner og jenter handler om liv og død,» sa Jan Eliasson, FNs assisterende generalsekretær.

Eliasson betegnet UN Women som FNs forlengede arm. Det viser at toppledelsen ser UN Women som en viktig del av organet og at kvinners stilling har høy prioritet i FN.

Kvinner, uavhengig av hvor de lever, hvor gamle de er eller hvilken status de har, er utsatt for vold. Seksuell trakassering, psykisk og fysisk vold, voldtekt, incest, trusler, kjønnslemlestelse, tvangsekteskap, pornografi, prostitusjon, handel med kvinner og drap er ord som beskriver kriminelle handlinger som begås mot kvinner og barn i hele verden. Globalt sett har hver tredje kvinne vært utsatt for mishandling, seksuelle overgrep eller andre former for vold i løpet av sin levetid. Vold mot kvinner er så omfattende at det i følge en studie fra Verdensbanken utgjør en global helsetrussel på linje med HIV/AIDS og kreft.

Trollet er svært seiglivet...

Målet med kvinnekommisjonsmøtet i år er å finne løsninger på hvordan vold mot kvinner og jenter kan forebygges. Gjennom historien vet vi at ting tar tid, strukturer endres ikke over natten.

De første krisesentrene ble åpnet i England i 1972. Den typen reaksjon på vold mot kvinner skulle etterhvert få stor oppmerksomhet fra både EU, Europarådet, Verdens Helseorganisasjon (WHO) og FN. I dag finnes det krisesentre i de fleste land i verden.

Internasjonalt samarbeid

Internasjonale konferanser og møter har vært viktige fora for kvinnebevegelsen og krisesenterbevegelsen for å dele erfaringer, kunnskap og strategier. FN med sine konvensjoner og apparatet rundt har vært et sted for kvinner å hevde sine rettigheter.

Krisesenterbevegelsen i Norge har hatt stor nytte av det internasjonale arbeidet. Kvinnebevegelsen med krisesenteraktivister har i flere år deltatt på møter i regi av FN og delt sine strategier og erfaringer med kvinner verden over. En rekke saker har blitt lobbet internasjonalt. At kvinner har gått sammen på tvers av landegrensener og ført en internasjonal kvinnekamp har vært helt avgjørende for fremskrittene som er gjort.

På FNs fjerde kvinnekongress i Beijing i 1995 vedtok statene, etter innspill fra den internasjonale kvinnebevegelsen, Handlingsplanen fra Beijing. Det er fremdeles det mest omfattende internasjonale kvinneverettighetsdokumenter som finnes.

I Beijing lagde norske, danske, svenske, finske, færøyske og islandske kvinner fra krise- og incestsentre og kvinnevernegrupper et program om nordiske kvinners motstandsbevegelse. «Vi minnet om at vi bodde i verdens mest likestilte og rike land... likevel søker mer enn 7000 kvinner asyl i nordiske krisesentre hvert år og bare i Norge er antall overnattingsdøgn mer enn 75 000 årlig,» rapporterte Gudrun Jonsdottir, tidligere leder for Krisesentersekretariatet i Norge (nå leder for Stigamot på Island), til krisesentrene i et nyhetsbrev i 1995. Dette ble repetert under det offisielle arrangementet "Nordisk Kvinner Mot Vold" på CSW torsdag den 7. mars.

Vårt likestillingsparadis Norge

Hjemme i Norge feires 100-årsjubileum for kvinners stemmerett over hele landet. Selv om vold mot kvinner fortsatt er et betydelig problem er det ingen tvil om at mye har bedret seg de siste førti årene, mye takket være kvinnebevegelsen og deres støttespillere. I tillegg har vold mot kvinner blitt en mer sentral myndighetsoppgave. Likevel har Norge og Norden en lang vei å gå.

Maktstrukturene i samfunnet er godt integrert. Både de mentale forestillingene og skamfølelsene sitter meget dypt etter 2500 år med undertrykking. Man forandrer ikke en så bastant kulturell forestilling med 100 års feminisme. Også i Norge, som anses som ett av verdens mest likestilte samfunn, tar det tid å endre patriarkalske strukturer og holdninger.

Vi vil se, høre og snakke om de bakenforliggende årsakene

Gode strategier for å forebygge vold mot kvinner og jenter var ett av de viktigste fokusområdene under den første uken i New York. Under de generelle diskusjonene, samt under flere av sidearrangementene, ble det lagt vekt på at FNs kvinnekonvensjon ikke bare gir rettigheter, men også at den forplikter statene som har ratifisert og signert konvensjonen. Gjennom kvinnekonvensjonen skal statene treffe egnede tiltak for å endre menns og kvinners sosiale og kulturelle atferdsmønstre med sikte på å avskaffe fordommer og skikk og bruk og all annen praksis som bygger på forestillingen om at det ene kjønn er mer eller mindre verd enn det andre, eller på stereotype roller for menn og kvinner.

Det å forebygge volden før den inntreffer har ikke fått særlig oppmerksomhet, hverken i de nordiske mer likestilte landene, eller internasjonalt. Et sterkere fokus på stereotyper og fordommer i det forebyggende arbeidet mot vold mot kvinner er nødvendig. I en offentlig utredning (NOU) «Flere gode leveår for alle. Forebyggingsstrategier» fra 1991, opplyses det om at å unnlate å forebygge bør i like stor grad være et etisk spørsmål som å unnlate å gi hjelp til de som allerede er utsatt. Tross politiske seire, økt oppmerksomhet og tiltak er visjonen om et samfunn uten vold mot kvinner langt fra en realitet i 2013. Uten satsing på forebygging vil vi alltid ha behov for krisesentre. De bakenforliggende årsakene til vold - kropp og seksualitet, kjønnsroller og rollemodeller – må adresseres og diskuteres.

En dråpe i havet

Representanter fra til sammen 17 norske organisasjoner deltok på CSW i New York. Sammen med resten av verden var målet å skape historie omkring et alvorlig globalt problem som frarøver kvinner deres frihet og fundamentale rettigheter. Jeg ønsker å vise at et hvert tiltak og en hver lovendring vi har fremmet og fått gjennomslag for politisk, ofte gir svært positive ringvirkninger for overgrepssatte kvinner og deres barn. Samtidig er jeg smertelig klar over at dette bare er en dråpe i havet ut fra de utfordringene samfunnet står overfor. Selv om vi ikke er kommet dit vi skal etter mange års kvinnekamp, så er vi i alle fall ikke der vi var.

I den nyeste utgaven av FOKUS sitt magasin "Kvinner Sammen", leser jeg at kvinnebevegelsen og kvinners uavhengige organisering er de viktigste årsakene til at problemstillinger knyttet til vold mot kvinner har blitt et tema på den internasjonale politiske dagsorden. Uten en sterk kvinnebevegelse har internasjonale konvensjoner som for eksempel FNs kvinnekonvensjon (CEDAW) liten betydning for kvinners stilling i samfunnet, uansett politisk eller religiøst styresett. Dette viser resultatene fra den mest omfattende forskningsrapporten som er laget vedrørende årsaken til politiske endringer og aksept for at vold mot kvinner er et viktig sosialpolitisk tema. Kvinnebevegelsen har satt sine spor. Vil vi gjøre det igjen?

Vi lager historie

Målet vårt på CSW har vært å lobbe mot en slutterklæring og en egen konvensjon på vold mot kvinner. Det vil i så fall bli den første internasjonale konvensjonen på vold mot kvinner i historien.

FNs generalsekretær Ban Ki-Moon påpekte i sin tale på den internasjonale kvinnetdagen, at kvinner over hele verden får betalt mindre enn menn for det samme arbeidet, at kvinner blir objektivisert og

undertrykket, oversett i politiske beslutninger og fredsforhandlinger, og verst av alt, utsatt for grove overgrep og vold.

Vold er for det meste utøvd av ektemenn, fedre, kollegaer og andre som kvinner har tillitt til. «Men det mest inspirerende jeg har bevitnet gjennom mitt arbeid som generalsekretær er heltemotet til de kvinnene som står opp mot denne uretten, som står frem og gir håp til så mange andre. Ingen kan stoppe oss i å jobbe med kvinners rettigheter, dere har mitt fulle engasjement,» avsluttet Generalsekretæren.

Med FN i ryggen ønsker jeg gjennom min blogg fra FNs 57ende kvinnekommisjonsmøte i New York, å gi min hyllest til heltene, til kvinnebevegelsen over hele verden, de som har kjempet frem kvinners rettigheter og fundamentale friheter. Uten deres heltemot hadde vi ikke stått der vi står i dag. Og vi skal fortsette å skape historie. Sammen er vi sterke og sammen tar vi et steg nærmere en verden uten vold mot kvinner og jenter og mot den fremtiden vi vil ha. Klar, ferdig, gå!

Foto: Krisesentersekretariatet

Foto: Mette Moberg